

Araştırma Makalesi / Research Article

STANDART MALİYET MODELİ VE TÜRK KAMU YÖNETİMİNDE KULLANILMASI¹

Vedat ALMALI*
Bayram COŞKUN**

ÖZ

Çalışmada, Standart Maliyet Modelinin (SMM) ortaya çıkışı, amacı ve ilişkili kavramlar ele alınmış; bürokrasi, idari sadeleştirme/basitleştirme ve idari yük kavramlarının birbirleri ile olan ilişkileri açıklanmıştır. SMM literatüründe yer alan genel kabul görmüş kavramlara ve bunlara ilişkin tanımlamalara yer verilmiştir. Bunun yanında modelin uygulandığı ülke örnekleri üzerinden modelin uygulanmasının temel yararları üzerinde durulmuş ve modele ilişkin teknik bilgiler ayrıntılı bir şekilde ele alınmış, eleştirel yaklaşımlara değinilmiştir. Son kısımda ise “Başbakanlık İdareyi Geliştirme Daire Başkanlığı” tarafından SMM kullanılarak yapılmış olan idari sadeleştirme çalışmalarına yer verilmiştir. Kamu hizmet sunumunda SMM’nin kullanılmasının bürokrasi ve kırtasiyeciliğin azaltılması süreçlerinde önemli bir adım olacağı düşünülmektedir. SMM’nin özellikle düzenlemelerin basitleştirilmesi, idari yüklerinin hesaplanması ve yeni çıkarılacak düzenlemelerin hazırlanması süreçlerinde katkılar sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Standart Maliyet Modeli, İdari Yük, İdari Basitleştirme.

¹ Bu çalışma Vedat ALMALI’nın (2021), “Standart Maliyet Modeli Bağlamında E-Devlet Uygulamalarının Yönetimin İyileştirilmesi ve Refah Üzerindeki Etkileri” isimli doktora tez çalışmasının bir bölümünden türetilmiştir.

* Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, v.almali@alparslan.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2124-703X

** Prof. Dr. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü, bcoskun@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6803-7534

STANDARD COST MODEL AND ITS USAGE IN TÜRK PUBLIC ADMINISTRATION

ABSTRACT

In the study, the emergence of the Standard Cost Model (SCM), its purpose, and related concepts are discussed, and the relations between bureaucracy, administrative simplification, and administrative burden are explained. The generally accepted concepts in the SCM literature and their definitions are included. In addition, the main benefits of implementing the model are emphasized through the examples of countries where the model is utilized, technical information about the model is discussed in detail, and critical approaches are mentioned. The last part includes administrative simplification applications carried out by the “Prime Ministry Administration Development Department” using SCM. It is thought that the use of SCM will be an essential step in reducing bureaucracy and paperwork in public service delivery. Furthermore, it is expected that SCM will contribute to the processes of simplifying regulations, calculating administrative burdens, and preparing new regulations.

Keywords: *Standard Cost Model, Administrative Burden, Administrative Simplification.*

GİRİŞ

Günümüzde bir taraftan toplumsal refahı arttırmak diğer taraftan vatandaşlara mümkün olduğu ölçüde bürokrasinden arındırılmış, verimli ve kullanıcı memnuniyetini sağlayan bir kamu hizmeti sunmak hükümetlerin ve kamu yönetiminin birincil amacı haline gelmiştir. Refahı arttırmak amacıyla büyümeyi sağlamak ve işletmelerin rekabetçi konumunu geliştirmek için daha iyi düzenlemeler yapmak oldukça önemlidir. Daha iyi düzenlemenin ana eksenini, işletmeler ve vatandaşlar için idari yükleri en aza indirmektir. İdari yükleri azaltmak için öncelikle yüklerin nereden geldiğini ve bunların nasıl azaltılabileceğini bilmek gerekir. Bu nedenle idari yükleri ölçmek gerekmektedir. Dolayısıyla idari yüklerin ölçülebilmesi, bunları azaltabilmenin en önemli ön koşuludur.

Esnek olmayan veya bürokratik yaklaşımla tanımlanan iş süreçleri, idari yükleri gereksiz yere arttırmakta ve böylece düzenlemelerden umulan yararları azaltmaktadır. Bürokratik işlemlerden kaynaklanan idari yükler hem vatandaş hem de devlet için maliyet artışına sebep olmaktadır. Hizmet sunan idarenin temel amacı, hizmetlerin yerine getirilmesi sırasında, vatandaşın günlük yaşamını kolaylaştırmak, taleplerini etkin, hızlı ve verimli bir şekilde karşılamak, hizmet kalitesini ve halkın memnuniyetini artırmak olmalıdır.

Bir toplumda düzenlemelerin karmaşık ve aşırı bilgi ve belgeye dayalı olması idari yükleri artırmaktadır. İdari yükleri azaltmak için mevcut kırtasiyeciliğin ve bürokrasinin gözden geçirilmesi bu yolla gereksiz olanların ayıklanması önemli bir adımdır. Ancak idari sadeleştirme sürecini sadece evrak azaltma olarak değerlendirmek doğru olmayacaktır. Bu süreç aynı zamanda refahı teşvik eden daha yenilikçi, dinamik bir iş ortamı oluşturmaya katkı sağlar. Bu kapsamda iş süreçleri basitleştirilmekte, iş yapma maliyetleri düşürülmektedir. İdari sadeleştirme işletmeler ve vatandaşlar için idari yükü hafifletme, uyum maliyetlerini iyileştirme, yeniliği destekleme ve devlet maliyetlerini düşürme potansiyeline sahip olabilmektedir. İdari sadeleştirme stratejileri, mevzuattan kaynaklanan karmaşıklık ve belirsizliği azaltmak, bürokrasi ve kırtasiyeciliğin oluşturduğu gereksiz yükleri en aza indirmek için tasarlanmıştır. Bu model nihai olarak hukukun üstünlüğünü, verimlilik ve ekonomik olarak uygun ortamları teşvik etmeye hizmet etmektedir.

Birçok ülkede kullanılan standart maliyet modeli vatandaşlar ve şirketlerce yapılan mali harcamaların yanı sıra, idari yükümlülükler için harcanan zamanın da ölçülebilmesine ve idari yükümlülükler için gereksiz harcanan zamanın ilgili süreçten ayıklanabilmesine katkı sağlamaktadır. Böylece vatandaşların gereksiz yere harcadığı para ve zamandan tasarruf edilebilmekte ve bu kaynakların ekonomi açısından daha verimli kullanılmasının zemini hazırlanmaktadır.

Standart maliyet modeli kapsamında birçok Avrupa ülkesinde uygulamaların gerçekleştirildiği bilinmektedir. Türkiye’de de geçmişte Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığı tarafından aynı yaklaşımla bazı çalışmalar yürütülmüştür. Bu çalışmada standart maliyet modelinin genel mahiyeti ve dayandığı unsurlar ele alındıktan sonra, bazı Avrupa ülkelerindeki uygulamalar tanıtılmakta ve Türkiye’de Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığı tarafından hazırlanan “Bürokratik Yüklerin Ölçülmesi Projesi Yayınlanmamış Sonuç Raporu” esas alınarak bu model doğrultusunda yapılan çalışmalar hakkında bilgi verilmekte ve değerlendirmeler yapılmaktadır.

1. STANDART MALİYET MODELİNİN GENEL MAHİYETİ

Standart Maliyet Modeli (SMM); kamu hizmetinden yararlanan kişiler ve işletmeler için mevzuat tarafından uygulanan idari yüklerin belirlenmesi ve tespit edilen gereksiz idari yüklerin ayıklanması için geliştirilen, farklı seviyelerde uygulanabilen niceliksel bir yöntemdir.² Bu yöntem, tek bir kanunu/düzenlemeyi veya seçilen mevzuat alanlarını ölçmek ya da bir ülkede mevzuata ilişkin temel ölçümleri yapmak için de kullanılabilir. Ayrıca SMM, sadeleştirme tekliflerinin ve yeni bir yasa teklifinin idari sonuçlarının ölçülmesi için de uygulanabilmektedir. SMM, hükümet tarafından hizmet ve faaliyetlerde karşılaşılan idari maliyetlerin tahmin edilmesi için basitleştirilmiş, tutarlı bir yöntem sağlamak üzere geliştirilmiştir. Ölçüm faydacı bir yaklaşımı benimser ve politika alanlarında tutarlı olan tahminler sağlamayı amaçlar (OECD, 2008a: 13). SMM, hem mevcut kanun ve yönetmeliklerden kaynaklanan idari yükleri hem de yeni kabul edilecek kanun

² SMM öncesi farklı ülkelerde farklı yöntemler ile idari yüklerin hesaplanması ve kırtasiyeciliğin azaltılması çalışmaları yapılmıştır. ABD’de 1980 yılında “Kırtasiyeciliğin Azaltılması Kanunu”, Hollanda’da 1994 yılında “MİSTRAL” (Nijsen ve Vellinga, 2002) yönteminin kullanılması, Norveç’te 1997 yılında Bildirim Yükümlülüklerinin Kaydının Tutulması ofisinin kurulması ve Belçika’da 1998 yılında “Endeks Bazlı Çalışma” uygulamasının kullanılması SMM öncesi çalışmalara örnek gösterilebilir. Bu çalışmaların genel ortak noktası; koordinasyondan sorumlu bir idari birimin olması, bilgi yükümlülüklerinin süre cinsinden hesaplanması ve hedef belirlemeleridir (Konak, 2010: 36).

ve yönetmeliklerde bulunan idari yükleri hesaplamak için kullanılabilir (*Ministry of Interior of The Czech Republic, 2007: 3*)

Her bir mevzuat düzenlemesi, işletmeler, devlet, özel kişiler ve hane halkı için farklı maliyetler getirmektedir. Özellikle SMM, iş dünyasına aşırı idari maliyetler getiren mevzuat öğelerini ölçmeye ve mevzuatla öngörülen ancak gereksizliği tespit edilen düzenleme/işlemleri ortadan kaldırmaya yönelik bir uygulama olarak ön plana çıkmaktadır. Modelin odaklandığı alan düzenlemelerin politika hedefleri, makul olup olmadığı üzerine değil, sadece ilgili mevzuata uymak için katlanılması gereken idari uyum maliyetleridir (Torriti, 2012: 91).

2000 yılından sonra SMM, Hollanda hükümeti tarafından düzenlemelerin etkilerini değerlendirmek için yeni politika araçlarının yeni bir biçimi olarak tanıtılmıştır. Günümüzde SMM özellikle Avrupa'da birçok ülke tarafından kullanılmaktadır. Bunun temel sebebi pratik ve anlaşılır olmasından kaynaklanmaktadır. SMM gereksiz idari yükü ortadan kaldırarak, mevcut mevzuatı iyileştirmek ya da yeni oluşturulacak mevzuatta gereksiz idari yüklerden kaçınmaya yardımcı olan önemli bir araçtır. Bunun yanında SMM kurumlardan-kurumlara, vatandaşlardan-devlete ve hükümet kurumlarına, bazen de üçüncü taraflara sağlanan yasal bilgi yükümlülüklerinin uyum maliyetlerini ölçmek için kullanılmaktadır (Nijsen, 2013: 232-234).

SMM ile düzenleme ölçülebilen tekil bileşenlere ayrılır: bu bileşenler bilgi yükümlülükleri, veri gereksinimleri ve idari faaliyetlerdir. Daha sonra bu üç maliyet parametresinin bileşen maliyeti tahmin edilir. **Fiyat** (bir tarife, ücret maliyetleri ve dâhili olarak yapılan idari faaliyetler için gereken ek ücret veya harici hizmetler için saatlik maliyetleri ifade eder). **Zaman** (idari faaliyeti tamamlamak için gereken süreyi ifade eder). **Miktar** (etkilenen işletmelerin sayısının büyüklüğünü ve faaliyetin her yıl gerçekleştirilme sıklığını ifade eder). Bu parametrelerin kombinasyonu SMM formülünü vermektedir (Malyshev, 2008: 11).

Yönetim etkinliği başına maliyet = (Fiyat) x (Süre) x (Miktar)

Örneğin bir idari faaliyet 2 saat (Zaman) alıyorsa, bu faaliyeti yürüten çalışanların saatlik ücreti 5 TL ise, bu faaliyetin fiyatı $2 \times 5 = 10$ TL'dir (Fiyat). Eğer bu faaliyet 50.000 işletmede (işletme sayısı) yılda 1 kez uygulanıyorsa (Sıklık), formülün miktar hanesindeki rakam $50.000 \times 1 = 50.000$ TL olacaktır (Miktar). Dolayısıyla bu faaliyetin yıllık toplam maliyeti, $50.000 \times 10 = 500.000$ TL olacaktır.

SMM idari yüklerin azaltılabilmesi için ölçülebilir olması gerektiği prensibine dayanmaktadır. Yani ölçülebilen şeyler yönetilebilir ve düzenlenebilir. İdari yükler ölçüldüğü zaman hem sayısal hedefler belirlenmesine katkı sağlar, hem de belirlenen hedeflerin ne ölçüde gerçekleştiğinin görülmesine katkı sağlar. Bunun yanı sıra bilgi yükümlülüklerinin listesini görme imkânı sağlayarak, idari basitleştirme çalışmalarının etkin ve verimli gerçekleştirilmesini, şeffaf ve tutarlı düzenlemelerin uygulamaya konulması ile beraber toplumun ekonomik ve sosyal refahının artırılmasını amaçlamaktadır (Konak, 2010: 37).

SMM maliyetler açısından, gereksiz bürokrasiyi önlemek, prosedürleri basitleştirmek ve özellikle mümkün olduğunca verimli (maliyet-fayda oranı açısından dengeli) yasal normlar tasarlamak için vazgeçilmez bilgiler sağlamaktadır. Kamu idaresinin görevini verimli bir şekilde yürütebilmesi için kaynakları dikkatli bir şekilde yönetmesi gerekir. Modelin uzun vadeli bir amacı da hükümet tarafından ihdas edilen bilgi yükümlülüğünün oluşturduğu yük, yüklerin kapsamı ve etkisine ilişkin farkındalığı arttırmak ve etkilenen tarafların gelecekte bu tür yükümlülükler olan ihtiyaçlarının ekonomik nedenler ışığında daha yakından ele alınmasını sağlamaktır (*Federal Statistical Office, 2006: 5-6*).

SMM, idari yükleri ölçerken farklı amaçlar ile hareket eder. Bunlar; idari yükün boyutunun anlaşılması, idari yüklerin azaltılması imkânlarının tanımlanması, idari yükün azaltılmasında gelecekteki ilerlemenin izlenmesi, daha iyi düzenlemenin sisteme dâhil edilmesi için gerekli mekanizmaların sağlanması, amaçlanan mevzuat ve düzenlemelerin alternatiflerinin maliyetlerinin ve bunların etkilerinin hesaplanmasıdır (Bex, 2008: 20). Bu kapsamda SMM; mevzuatın neden olduğu idari yükler için öngörü sağlayan ve sonuçların karşılaştırılmasına olanak verecek şekilde tasarlanmış bir modeldir (Hurk, 2008: 10). SMM, mevzuatın politika hedeflerine odaklanmaz. Bu nedenle ölçümde, düzenlemenin kendisinin makul olup olmadığına değil, yalnızca mevzuata uymak için üstlenilmesi gereken idari faaliyetlere odaklanılır (*BRE, 2005*).

Görüldüğü gibi, SMM işletmeler ve vatandaşlar açısından, mevzuatla öngörülen kırtasiyecilikten kaynaklanan idari yükleri azaltmak için uygun bir araç niteliğindedir. Bu azaltma işlemi rastgele yapılmamakta politik olarak belirlenmiş hedefler doğrultusunda, kurumsal olarak yürütülmekte ve ölçüm ile takip işlemi de içermektedir. SMM aynı zamanda düzenleyici işlemlerin kalitesinin artmasına katkı sağlamaktadır.

SMM'nin genel mahiyeti belirtildikten sonra, bu modelle ilgili olan "idari yük" "bilgi yükümlülükleri" ve "idari sadeleştirme" kavramlarını biraz daha detaylı olarak ele almak yararlı olacaktır.

1.1. İdari Yük (Administrative Burdens) Kavramı

Kamu hizmetlerini kullanma sürecinde veya kamu kurumları ile olan ilişkilerde düzenlemelere uymak amacıyla vatandaşlar ve işletmeler bazı işleri yapmak ve birtakım işlemleri gerçekleştirmek olgusuyla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu iş ve işlemlerin yürütülmesi için mali bir harcama yapmak ve belli bir zaman harcamak zorunlu bir durum olmaktadır. Dolayısıyla kamu hizmetinin kullanımında veya kamusal yükümlülüklerle uymada bir maliyet ortaya çıkmaktadır.

Bu maliyet parasal olabildiği gibi, zaman maliyeti biçiminde de olabilir. Buradan hareketle idari yükün; vatandaşlar veya işletmeler tarafından idari faaliyetler nedeniyle üçüncü taraflara ödenen parasal ve zaman maliyetinin toplamından oluştuğu söylenebilir. Yani idari yük, vergi yükü gibi belirgin ve somut bir yük olmayıp, vatandaşların ve işletmelerin düzenlemelere (mevzuata) uyum sağlama zorunlulukları nedeniyle yürütmek zorunda oldukları faaliyetlerden kaynaklanmaktadır. Çünkü öngörülen idari yüklerle işletmeler ve vatandaşlar katlanmak zorundadırlar (SMM Uygulama Rehberi, 5). İdari yükler; işletmeler açısından hükümet tarafından getirilen mevzuat ve yönetmeliklerden kaynaklanan bilgi yükümlülüklerine uyma maliyetleri sonucunda da oluşmaktadır (OECD, 2007: 31).

Vatandaşların ve işletmelerin kamu hizmetlerinden yararlanırken karşılaştıkları/katlandığı külfet de idari yük kapsamında değerlendirilir. Burada bahsedilen yükler mevzuatın gereklerinden farklıdır, vatandaşların ve işletmelerin devletle etkileşimlerinde karşılaştıkları maliyetlere işaret etmektedir. Bu çerçevede üç tür maliyetten söz edilebilir: Öğrenme maliyetleri; örneğin, vatandaşların ve işletmelerin kamu hizmetlerine nasıl erişileceği hakkında bilgi edinmeleri için katlandıkları maliyetler bu kapsamda değerlendirilebilir. *Psikolojik maliyetler*; bu maliyetler, olumsuz algılara sahip bir programa başvurma veya katılmanın, kamu kurumları ile etkileşimde karşılaşılan güçlükler ya da idari süreçlerle uğraşmanın streslerini içerir. *Uyum maliyetleri*; devlet tarafından getirilen düzenlemelere uymanın maliyetidir. Örneğin, bir hizmeti almak için veya bir programa başvurmak

için form doldurma veya mevcut durumun belgelendirilmesi zorunluluğu gibi (Moynihan, vd., 2014: 45-46).

İdari yükler doğrudan veya dolaylı maliyetlerden oluşur. Doğrudan maliyetler, formalitelere harcanan zaman ve para ile kurallara uymak için gerekli evrakları temin etmeyi/hazır etmeyi içerir. Dolaylı maliyetler, zayıf bir düzenleyici sistemin bir sonucu olarak firmaların verimliliğinde ve yeniliklere adapte olmasında olumsuz etkiye neden olur. Bunun yanı sıra, birden fazla kamu idaresinin çıkardığı düzenlemelerin ve formalitelerin kümülatif bir etkisi vardır. Bunun sonucunda “kaynakları üretken yatırımlardan uzaklaştırmak, pazarlara girişi engellemek, inovasyonu ve iş yaratmayı azaltmak ve genellikle girişimciliği engellemek” gibi olumsuz sonuçlarla karşılaşmak mümkün olmaktadır (Villarreal, 2010: 48).

Vatandaşlar ve şirketler açısından aşırı idari yüklerin bürokratik/kırtasiyeci bir perspektifle oluşturulduğu görülmektedir. İdari yüklerin çoğalması bir yarar getirmediği gibi, idari yüklerin azaltılmasının aşağıdaki faydalara yol açtığı, bunun da idari yüklerin azaltılması için oldukça yeterli ve önemli sebepler olduğu ifade edilmektedir (Schippers, 2009, 12):

- Makro-ekonomik faydaları (İdari yüklerde meydana gelecek %25’lik bir azalmanın GSYİH’de %1,7 oranında bir artış gerçekleştireceği tahmin edilmektedir),
- Piyasa gelişmelerine daha hızlı cevap verebilme becerisi,
- İşletmeler için maliyet faktörü,
- Girişimciliği teşvik etmesi,
- Etkin düzenleme,
- Daha iyi düzenleme ve daha iyi uyum.

1.2. Bilgi Yükümlülükleri

Bilgi yükümlülüğü; mevzuatla veya idari düzenlemelerle öngörülen, yetkili makamlara veya üçüncü şahıslara veri ve diğer bilgileri tedarik etmek veya bunları erişilebilir kılmak veya bunlara aktarmak için mevcut olan yükümlülükler olarak ifade edilebilir (*Federal Statistical Office, 2006: 7*). Bilgi yükümlülükleri her zaman bilginin kamu otoritesine aktarılması gerektiği anlamına gelmez, talep üzerine inceleme veya tedarik için mevcut bilgilerin bulundurulması görevini de içerebilir (*OECD, 2007: 30; BDG, 2010:4*). OECD tarafından bilgi yükümlükleri; kamu

idaresinin yasal, düzenleyici veya diğer açıklayıcı metinlerinde yer alan, işletmeler ve vatandaşlar tarafından kamu makamlarına veya üçüncü şahıslara veri sağlanmasını, talep edilmesi halinde de kamu makamlarına veya üçüncü şahıslara sunulmak üzere verilerin muhafaza edilmesinin gerektiren yükümlülükler (OECD, 2014: 11) olarak açıklanmıştır.

Bilgi yükümlülüğünün özellikleri şunlardır (*Federal Statistical Office, 2006: 8*):

1. Devlet veya yetkili kamu otoritesi tarafından oluşturulur.
2. Genel ve soyut bir kural şeklinde ifade edilir.
3. Veriler veya bilgiler yazılı, elektronik veya başka bir biçimde iletilir veya erişilebilir tutulur.

Bilgi yükümlülüğünün oluşturduğu idari yük bilgilerin toplanması, işlenmesi, kaydedilmesi, depolanması ve sunulmasını içerir (Poll vd., 2015: 7). Bilgi yükümlülükleri, kamu makamlarına veya özel kurumlara, işletmelerin ve vatandaşların faaliyetleri veya eylemleri hakkında bilgi sunmayı öngören yasal bir görevdir. Burada bilgi geniş anlamda yorumlanır, yani bilgi sağlamak için gerekli olan etiketleme, raporlama, kayıt, izleme ve değerlendirmeyi de içerir (Arendsen, vd., 2014: 161).

Bilgi yükümlülükleri ile günlük yaşamda birçok alanda karşılaşmaktadır. Bu kapsamda bilgi yükümlülüklerine; idareler ve raporlar, muafiyet başvuruları, izin ve yetki belgesi başvuruları, faaliyet bildirimleri, kayıt başvuruları, sübvansiyon ve sosyal yardım başvuruları, işletmelerin plan, programlarını güncel tutmak ve denetimlerde sunmak, idari işlemlere karşı dava, itiraz, uzlaşma, ceza indirimi ve şikâyetlere ilişkin işlemler, gibi hususlar örnek verilebilir (Charité, vd., 2004: 24, *BDG, 2010: 44*). İşletmeler ve vatandaşlar açısından Bilgi yükümlülüğünü yerine getirmek kaynak harcamak anlamına gelmektedir. Dolayısıyla bilgi yükümlülüğünün rasyonelleştirilmesi edilmesi gereksiz yere kaynak harcamayı engelleyecektir.

1.3. İdari Sadeleştirme

İdari sadeleştirme; düzenlemelerin asıl amacının ve devamlılığının korunarak, mevzuattan gereksiz, eski veya aşırı külfetli hükümleri ortadan kaldırarak mevcut düzenlemelerin anlaşılmasını ve uygulanmasını kolaylaştıran dönüşüm sürecidir (OECD, 2008b: 98). İdari sadeleştirme, idari maliyetleri

düşürmek ve devletçe öngörülen yükümlülükleri yerine getirmeyi kolaylaştırmakla ilgilidir. Bu uygulamanın temel bir özelliği, mevzuatın erişilebilir ve anlaşılabilir olmasını sağlamaktır (Donelan, 2008: 5; *OECD, 2002: 57*). Eski veya çelişkili hükümlerin kaldırılması, idari düzenlemelere ilişkin kılavuzların hazırlanması ve idari düzenlemeleri ölçmek ve etkilerini azaltmak için yeni yolların önerilmesi; vatandaşlar ve işletmeler için yapılan işlemlerin verimliliğini artırmaya yönelik sadeleştirme girişimleridir. Bunun yanında yetki ve sorumlulukların yeniden belirlenmesi, idareye ilişkin prosedürlerin kolaylaştırılması, bilgi iletişim teknolojilerinin kullanılması idari sadeleştirme açısından izlenebilecek adımlar arasında gösterilebilir.

İdari sadeleştirme; ortaya çıkardığı faydalardan dolayı birçok ülkede politik gündemi meşgul etmekte ve mevzuat karmaşıklığını engellemek için oldukça etkili yöntemlerden biri olarak kabul edilmektedir. İdari sadeleştirme sonucunda mevzuatın ihtiyaçlara göre düzenlenmesi ve değişen koşullara adapte olması gibi birçok avantaj elde edilmektedir. Özellikle yenilikleri teşvik etmesi sebebiyle verimli, idari yükleri azaltması sebebiyle girişimciliği destekleyici ve daha etkin bir kamu yönetimi sağlaması sebebiyle etkili bir yöntemdir. İdari sadeleştirme, hükümetlerin işletmelere ve vatandaşlara idari maliyetlerini azaltarak seçim yapabilmeleri ve bu sayede proaktif ve aynı zamanda da iş oluşturma ortamını teşvik etmeleri nedeniyle politik olarak cazip gelebilmektedir (*OECD, 2009: 6*). Bu kapsamda idari sadeleştirme, düzenlemenin kalitesini artırmak ve girişimcilikteki haksız engelleri kaldırmak için bir araç olarak kullanılmaktadır (Villarreal, 2010: 48). İdari sadeleştirmede genel olarak mevzuat düzenlemelerinin temel hedefleri korunurken, iş görme süreçleri etkinleştirilmektedir. Böylece vatandaş, iş dünyası ve kamu yönetiminin uyum maliyetlerinin azaltılması sağlanmakta ve mevcut düzenlemeler yeniden yapılandırılmaktadır (Küçükyağcı, 2013: 24).

İdari sadeleştirme süreci, karmaşıklığı ve belirsizliği azaltmak, bürokrasi ve gereksiz evrakın yarattığı yükleri en aza indirmek için tasarlanmıştır. Nihai amaç hukukun üstünlüğünü, verimliliği ve ekonomik olarak uygun ortamları teşvik etmektir (*OECD, 2009: 5*).³

³ Türkiye’de Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminden önce 3056 sayılı Kanunda; “İdarede etkinliğin sağlanması, görevlerin tam ve verimli bir şekilde zamanında yerine getirilmesi, idari usul ve işlemlerin basitleştirilmesi, Devlet Teşkilatının düzenlenmesi için gerekli olan sistem ve prensiplerin geliştirilmesini ve uygulanmasını sağlamak” başbakanlığın görevleri arasında sayılmıştır.

Uygulamanın etkinliği açısından, idari sadeleştirme stratejileri idari yükü azaltarak, vatandaşların ve işletmelerin idare ile aralarındaki etkileşimi olabildiğince basit kolay, hızlı, verimli ve etkili yapmayı içermelidir (*European Commission, 2014: 10*). Bu stratejiler, uzun vadeli ve “bütünlükçü” bir bakış açısına sahip olmalıdır. Ölçülebilir hedefler, kaynaklar, zamanlama, çıktılar, izleme ve değerlendirme mekanizmaları oluşturarak iyi düşünülmesi ve açık bir şekilde tanımlanmalıdır (*OECD, 2009: 15*).

Görüldüğü gibi, idari sadeleştirme işletmeler ve vatandaşlar açısından günün ihtiyaçlarına uygun, daha sade ve kolay anlaşılabilir bir mevzuat oluşturma amacına yönelik bir yaklaşımdır. Bunun yanında idari sadeleştirme ile bürokratik işlemlerin de gereksiz olanların veya gereksiz hale gelenlerin ayıklanması suretiyle azaltılması olgusunu içerir.

2. STANDART MALİYET MODELİNİN DÜNYA'DAKİ GELİŞİMİ VE UYGULANMASI

Standart Maliyet Modelinin ortaya çıkması ve 2000'li yılların başına rastlar. 2002 yılından itibaren kullanılmaya başlanan SMM, Avrupa'nın birçok ülkesinde idareyi iyileştirme/bürokrasiyi azaltmak için kullanılan bir yöntem olmuştur. Bu kapsamda SMM modeli hükümetlerin politik olarak belirlediği hedefler doğrultusunda hareket geçirilen bir araç niteliğindedir. Nihayetinde bürokrasi ile ilgili bir işlem olup, bürokratik süreçlerde değişime neden olduğundan, bu modelin uygulanması güçlü bir politik destek gerektirir.

Ancak modelin uygulaması her ülkede aynı şekilde yürütülmemiştir. Bazı ülkeler, ülke genelinde tüm mevzuatın yarattığı idari yükleri ölçüp sadeleştirme çalışmalarını başlatırken, bazı ülkelerde öncelikli sektörler ya da mevzuat alanı belirlenerek sınırlı kapsamda çalışmalar yürütülmektedir. Bu ayrımın temel nedeni ülkelerin mevzuatlarının birbirinden farklı olmasıdır. Kimi ülkelerde mevzuat oldukça karmaşık olduğundan çalışmalar kısıtlı alanlarda yapılmaktadır. Hollanda, Danimarka, İsveç, İngiltere, Fransa gibi ülkeler modeli uygulayan ülkelerin başında gelmektedir (Konak, 2010: 73).

Bürokrasiyi azaltmaya yönelik her girişim için iş paydaşlarının aktif rolü esastır. Hollanda'da stratejik planlama aşamasındaki endüstrinin proaktif katkısı, SMM'nin başarılı bir şekilde uygulanmasının anahtarı olmuştur. Buna karşılık,

İngiltere’de iş paydaşlarının yetersiz katılımı, ölçüm için tüm bilgilerin neden gerekli olduğu konusunda düşük düzeyde bir anlayış anlamına geliyordu. İtalya’da ise, hükümeti bürokrasiyi azaltmaya ikna etme konusunda iş dünyası dernekleri yüksek düzeyde katılım sağlasa da ölçüm aşamasına bireysel işletmelerin katılımı düşük kalmıştır (Torriti, 2012: 101).

SMM’nin uygulanması sürecinde ölçümden sorumlu kurumlar açısından da ülkeler arasında bazı farklılıklar göze çarpmaktadır. Hollanda’da sorumluluk Maliye Bakanlığı’na aitken, sürecin kontrolü Acta’ya bırakılmıştır. İngiltere’de, idari yükler projesi, Daha İyi Düzenleme Birimi tarafından yönetilmektedir. İtalya’da ise bakanlıklar arasında paylaşılan sorumluluk teoride hizmetler arasında bir rekabete yol açabilir ancak, ülke genelinde idari maliyetleri ölçmek için heterojen bir yaklaşımın ortaya çıkmasına yol açmıştır. Ölçümün zamanlaması, süresi ve uzunluğu, ölçümün sağlamlığını ve kesinliğini belirlerken, azaltma hedefleri üç ülkede çok benzerdir. Hollanda’da, idari yükleri ölçmek ve azaltmak için son birkaç yılda kümülatif bir çaba olmuştur. İngiltere’de, bir defaya mahsus ölçüm, hükümet tarafından kaynakların yüksek olmasına rağmen ayrı bir şekilde kullanılmasını ve katı zaman kısıtlamalarıyla ilgili bir dizi zorluğu da içermiştir. İtalya’da, her yıl bir sonraki ölçümün nerede yapılacağına karar verilerek, ölçüm sektör bazında yapılmaktadır. Hollanda, İngiltere ve İtalya’da öngörülen azaltma hedefleri çok benzerdir. Genel idari yüklerin yüzde 25’ini azaltmayı hedefleyen Hollanda girişimi sadece ulusal düzeyde değil, aynı zamanda AB düzeyinde de önemli bir rol oynamıştır. Azaltma planlarından beklenen faydalar, Hollanda’da 2003-2007 dönemi için 4,2 milyar avro, İngiltere’de tek seferlik ölçüm ve azaltma için 3 milyar sterlin ve İtalya’da 3,5 milyar avro ile önemli ölçüde farklılık göstermemektedir (Torriti, 2012: 102).

SMM uygulanması başarılı olan ülkelerin ortak noktaları olarak; somut hedeflerin belirlenmiş olması, politik desteğin güçlü olması, bağımsız bir denetim mekanizmasının varlığı ve etkili bir kamu-özel sektör iş birliği gösterilebilir. Yukarıda belirtilen genel bilgilerin yanında bu kısımda ayrıca Hollanda, Danimarka, İngiltere ve İtalya örneklerinin incelenmesinde yarar görülmüştür.

2.1. Hollanda ve Standart Maliyet Modeli

Hollanda, şirketler üzerindeki idari yükü azaltmak için % 25’lik bir yük azaltma programı başlatan ilk ülkelerdendir. Benzer uygulamalar, vatandaşlar

üzerindeki idari yükleri azaltmak için de yapılmıştır. Her iki alanda da Hollanda öncü ülke olarak görülmüş ve diğer ülkelere ilham vermiştir (OECD, 2007: 7).

Hollanda'da Mayıs 2003'te iktidara gelen hükümetin SMM'ne ilişkin yaklaşımı Hükümet politikasına ilişkin açıklamalarda da yer almıştır. Bu kapsamda; “[Bu hükümet] kuralları ve düzenlemeleri kıstak istiyor (...)” “Tüm sektörlerde işletmelerin büyümesini engelleyen idari yükü azaltmaya öncelik verilecek. Avrupa kuralları da dâhil olmak üzere düzenlemelerin yararlı ve gerekli olup olmadıklarını değerlendirmek için mevcut ve yeni tüm mevzuat gözden geçirilecektir” denilmiştir. Bu yaklaşım 16 Mayıs 2003'teki koalisyon protokolüne de yansımış ve “Hükümet güçlü bir ekonomi, etkili bir yönetim, gelişmiş bir demokrasi ve güvenli bir toplum elde etmek için çaba gösterecektir. Bu amaçla, ulusal rekabetçiliği geri kazanmak, düzenlemelerin çoğalmasını kontrol etmek ve bürokrasiyi azaltmak için politikalar izleyecektir. Öngörülen etkili yönetim şekli, daha az bürokrasi ve düzenleyici kontrol içermelidir. Hükümetin görev süresi boyunca, bakanlıklardan her birinin 31 Aralık 2002'deki duruma kıyasla işletmeler ve şahıslar üzerindeki idari yükte % 25'lik bir düşüşe katkıda bulunacağı tahmin ediliyor. Bu tavan bundan sonra da devam edecek” biçimindeki hedefler bu protokolda yer almıştır (OECD, 2007: 28-29).

Hollanda'da uygulanan modeli tanımlayan ve başarısını açıklayan ana unsurlar şunlardır:

İdari yüklerin ölçülmesi, somut hedef, siyasi destek; bunlar çalışmaların ve modelin başarılı bir şekilde yürütülebilmesi için oldukça önemlidir. Politika yapıcıların sürece destek vermesi modelin bürokratlar tarafından da sahiplenilmesini sağlamaktadır.

Devlet merkezinde güçlü bir koordinasyon biriminin oluşturulması (IPAL); her bakanlığın kendi hedefleri doğrultusunda gerçekleştirdiği idari sadeleştirme çalışmalarının koordinasyonunu sağlamak, parlamento ve kamuoyunu gelişmeler hakkında bilgilendirmek bu merkezi birimin temel görevi olmuştur.

Bağımsız danışma organının oluşturulması (ACTAL); mevcut düzenlemeleri inceleyerek, bakanlıklara ve hükümete sistemin geliştirilmesi ve başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için tavsiyelerde bulunmak bu danışma kurumunun temel görevidir.

Bütçe dönemi ile bağlantılı bildirim verilmesi (hedef belirlenmesi); bu uygulama modelin başarısında önemli etkenlerdendir. İlgili birimler bütçe açıklamalarında idari sadeleştirme çalışmalarına yönelik taahhütlerine de yer vermektedir. Böylece belirlenen hedeflerde sapmaların yaşanması durumunda açıklama yapma zorunluluğu doğmaktadır (OECD, 2007: 30; Coletti, 2013: 34)

Hollanda'da 31 Aralık 2002 tarihi itibarıyla idari yüklerin bir envanteri hazırlanmıştır. Tahmini toplamın, bakanlıklar üzerindeki dağılımı ile birlikte, 16,4 milyar avro (GSYİH'nın % 3,6'sı) olduğu tespit edilmiştir. En yüksek idari yük miktarı 4,32 milyar avro ile Maliye Bakanlığında hesaplanmıştır. Ayrıca Hollanda da en fazla idari yük getiren kanuni düzenlemelerinde yer aldığı çalışmada, yıllık hesapların hazırlanması ve bu bilgilerin gerektiğinde raporlanmasının yıllık idari yük miktarı 1,5 milyar avro olarak açıklanmıştır (OECD, 2007: 33).

Hollanda hükümeti tarafından yapılan ana basitleştirme çalışmaları 47 alanda gerçekleştirilmiştir. En önemli yük indirimleri yıllık hesapların hazırlanması, raporlanması ve raporların belli makamlara sunulması aşamalarında gerçekleştirilmiştir. Sunulacak raporların birleştirilmesi ve sadece vergi makamlarına sunulması düzenlemesiyle yıllık yaklaşık olarak 300 milyon avro maliyete neden olan idari yük azaltılmıştır (OECD, 2007: 57).

2.2. Danimarka ve Standart Maliyet Modeli

1990'ların sonlarında Danimarka, işletmeler için idari yükleri azaltma çalışmalarına büyük öncelik vermiş ve bunun için çeşitli kurullar oluşturulmuş ve yasal düzenlemeler yapılmıştır. 2001 yılında Danimarka'da kamu sektöründeki düzenlemeleri daha kaliteli hale getirebilmek için reform programı uygulanmıştır. Bu kapsamda 25 öncelikli alan belirlenmiş ve bunlara ilişkin idari yük azaltma çalışmaları başlatılmıştır. 2003 yılında SMM'nin kabul edilmesi kararlaştırılmış ve 2004 yılında temel ölçümler başlatılmıştır. 2006 yılında tüm işletmelere yönelik düzenlemelerin temel ölçümleri tamamlanmıştır. Aynı yıl içerisinde tüm bakanlıklar SMM ölçüm sonuçlarına ilişkin olarak basitleştirme eylem planlarını hazırlamışlardır. 2004 ve 2006 yılları arasında 263 kanun 1100 yönetmelik ölçümü yapılmıştır. Yapılan ölçümler sonucu işletmeler için toplam idari yük miktarı 4,3 milyar avro olarak hesaplanmıştır. Buda o zamanki Danimarka GSYİH'nın % 2,2'sine denk gelmektedir. Danimarka hükümeti 2010 yılı sonuna kadar % 25'lik bir

idari yük azaltma hedefi ile yola çıkmış, idari yükler % 24,6 oranında azaltılmıştır (Meiling, 2010).

Danimarka Hükümeti 2005 yılında “KREVI” (Danimarka Yerel Yönetimler Değerlendirme Enstitüsü) adında Sosyal Refah Bakanlığı'na bağlı bağımsız bir kurum oluşturmuştur. Genel görevi, hizmet sunumunun kalitesini ve kaynakların kamuda en iyi şekilde uygulanmasını teşvik etmektir. Danışmanlık, bilgi alışverişi yoluyla kamu sektörünün performansını ve yerel yönetimlerin devlet düzenlemelerini analiz etmek, değerlendirmek ve teşvik etmek gibi görevleri de vardır (OECD, 2010b: 128).

Danimarka'da ayrıca Ekonomi Bakanlığı bünyesinde “daha iyi düzenleme birimi” kurulmuştur. İdari sadeleştirme çalışmaları bu birim tarafından koordine edilmektedir. Bu birim düzenlemelerin sadeleştirilmesi çalışmalarının koordinasyonunu sağlamakta ve ayrıca yeni düzenlemelerin gereksiz idari yük oluşturmayacak şekilde SMM prensipleri doğrultusunda hazırlanmasını kontrol etmektedir (Konak, 2010: 83).

Hükümet tarafından 2007'de başlatılan Kalite reformu, daha verimli bir yönetim oluşturmak ve sosyal yardım hizmetlerini iyileştirmek için kullanılabilir kaynakların kilidini açmayı hedeflemekteydi. Daha iyi düzenleme yalnızca ekonominin rekabet edebilirliğine değil, aynı zamanda sosyal yaşam kalitesinin artırılmasına katkıda bulunacak bir araç olarak görülmektedir (OECD, 2010b: 13). Danimarka, özellikle ticaret sektöründe yaptığı sadeleştirmeler bakımından en aktif ülkeler arasında yer almaktadır.

2.3. İngiltere ve Standart Maliyet Modeli

İngiltere de diğer ülkelerde olduğu gibi %25'lik idari yük azaltma hedefi ile yola çıkmıştır. İngiltere'de idari sadeleştirme çalışmaları “Daha İyi Düzenleme Birimi” (The Better Regulation Executive/BRE) tarafından yürütülmektedir. Daha İyi Düzenleme Birimi (BRE), İşletme, Enerji ve Endüstriyel Strateji Dairesi (Department for Business, Energy and Industrial Strategy) bünyesindeki bir birimdir. Bu birim hükümet genelinde düzenleyici reform gündemine öncülük etmektedir. Bu kapsamda düzenleyici yüklerin ölçümünü izlemek ve bunların azaltılmasını koordine etmek ve geriye kalan düzenlemenin daha akıllı, daha iyi

hedeflenmiş ve iş için daha az maliyetli olmasını sağlamak için devlet daireleri ile birlikte çalışmaktadır (www.gov.uk).

Daha iyi bir düzenleme gündemi izlemenin olası ekonomik yararları, önemli olarak değerlendirilmiştir. Örneğin hükümet, idari yükleri azaltmak için daha fazla çaba göstermenin işletme ve tüketiciler için yaklaşık 4 milyar sterlin (GSYİH'nın % 0,3'ü) civarında doğrudan tasarruflara yol açabileceğini tahmin etmiştir (*OECD, 2010a: 13*).

İngiltere'de düzenlemelerin sadeleştirilmesinde uygulanan yöntemler şunlardır; belirli alanlardaki düzenlemelerin yürürlükten kaldırılması, düzenlemelerin birleştirilmesi ve anlaşılır bir dil kullanılması, tekrar eden ve tutarsız olan düzenlemelerin rasyonel hale getirilmesi son olarak da idari yüklerin azaltılması (Yamaç, 2008: 42).

İngiltere'de, paydaşları ve temsilcilerini mevzuatı kolaylaştırmak veya idari yükleri azaltmak için fikirler sunmaya teşvik eden bir web sitesi kurmuştur. Departmanların bu fikirlere 90 gün içinde cevap vermeleri gerekmektedir. Kabul edilen fikirler, departmanların basitleştirme planlarına eklenir. Web sitesi aracılığı ile alınan ve değerlendirilen 375 fikirden 74'ü uygun görülmüştür (*OECD, 2010a: 114*).

İngiltere'de yapılan bir çalışmada, sporcu lisansları için düzenli olarak yeniden bildirim yükümlülüğünün ortadan kaldırılması ile 99 milyon sterlin kazanç sağlandığı belirtilmiştir. Bunun yanı sıra inşaat işlerinin onay sürecinde yetkili otorite tarafından onay zorunluluğunun ortadan kaldırılması ile 129 milyon sterlin tasarruf sağlanmıştır (*OECD, 2010a: 120*).

2.4. İtalya ve Standart Maliyet Modeli

İtalya'da SMM uygulamasını hayata geçiren ülkeler arasında yer almaktadır. İtalya'nın idari yükleri ölçmeye yönelik metodolojisi "Misurazione degli oneri amministrativi (MOA)" (İdari yüklerin ölçülmesi) projesine dayanmaktadır. Proje, İtalyan Kamu Yönetimi Okulu (SSPA) ile iş birliği içinde Başbakanlık Ofisindeki Kamu Yönetimi Bölümü (Kamu İdarelerinde Sadeleştirme Ofisi) tarafından koordine edilmektedir (Cavallo vd., 2009: 8). Metodoloji, KOBİ'lerin yaygınlığı (% 89'u 5'ten az çalışanı olan) ile karakterize olan İtalyan iş

yapısını hesaba katacak şekilde değiştirilmiştir. MOA, işletmeleri ve vatandaşları etkileyen en maliyetli prosedürleri ve yükleri belirlemek ve kazanılan tasarruflar temelinde her müdahalenin gerçek etkinliğini değerlendirmeye izin verdiği için verimli bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır. MOA metodolojisi röportajlar, iş anketleri yoluyla toplanan verilere ve uzmanların odak gruplarına yönelik araştırmalarına dayanmaktadır. Bu kapsamda paydaşların katılımı aşamalı olarak güçlendirilmektedir (*OECD, 2013: 93*).

İtalya'nın idari yük ölçümü, Hollanda SMM metodolojisi ile önemli benzer noktalara sahiptir. Odak noktası işletmelere yüklenen idari yükümlülüklerin net maliyetlerini değerlendirmektir. Amaç, mevcut mevzuatla getirilen idari maliyetlerin hesaplanması ve yeni bir mevzuat tarafından getirilecek olan idari maliyetleri önceden değerlendirmektir. İtalyan modeli, büyük idari yükümlülükler ve özellikle külfetli eylemler getiren tekliflere odaklanması açısından İngiltere ve Hollanda deneyimlerinden farklılık göstermektedir (Torriti, 2012: 100).

İtalyan MOA modeli, makul yatırımlarla güvenilir ölçümlere olanak tanıyan göreceli maliyet etkinliği ile de öne çıkmaktadır. Olası etkiler açısından performansı dikkat çekicidir. Dört yıl içinde, MOA görev gücü, yaklaşık 23 milyar avro tutarında idari yük ölçmüştür. Bütün bunlar, toplanan verilerin güvenilirliğini ve kalitesini artırmak amacına yöneliktir (*OECD, 2013: 89*).

İtalya, özellikle son yıllarda rekabet gücüne zarar veren yüklerin (prosedürler, sertifikalar, bilgi yükümlülükleri) ölçülmesini ve azaltılmasını hızlandırmıştır (*OECD, 2013: 15*). 2005 yılında sadeleştirme yasası ile 200.000'den fazla düzenleyici işlem yürürlükten kaldırılmıştır. Başlangıçta 2012 yılına kadar % 25 olarak belirlenen idari maliyetleri azaltma hedefi % 32'ye (7,6 milyar avro) yükseltilmiştir. KOBİ'ler üzerindeki idari yüklerle orantılı bir yaklaşım ilkesi de 2010 yılında getirilmiş olup, bu ilke, KOBİ'ler için benimsenen basitleştirme önlemleri ile birlikte, yılda 1,5 milyar avro tutarında tahmini tasarruf sağlamıştır. Sayısal veriler, idari basitleştirme çalışmalarının önemli bir itici gücüdür (*OECD, 2013: 16*). İtalya'da maliyetlerin çoğu işgücü ve sosyal güvenlik alanlarında yoğunlaşmaktadır. Çevre düzenlemesinin getirdiği idari maliyetlerin 2 milyar avro'nun üzerinde olduğu tahmin edilmektedir. Bu maliyetler sadece çevre sektöründe merkezi hükümet tarafından getirilen idari yükleri içermektedir (Cavallo vd., 2009: 8).

2.5. Standart Maliyet Modeline Yönelik Eleştiriler

SMM genel olarak faydalı bir yaklaşım olarak görülmekte, bu modeli uygulamak isteyen ülkelerden ilgili kamu politikasının belirlenmesi ve gerekli altyapının oluşturulmasından sonra uygulaması gerçekleştirilmektedir. Ancak ilgili literatüre bakıldığında, bu modele yönelik bazı eleştirilerin de dile getirildiği görülmektedir. Bu eleştirilere aşağıda ana hatlarıyla değinilmektedir.

Genel bir yaklaşım olarak SMM’de, işletme ve vatandaşların mevzuata tam bir uyum içinde olduğunu kabul edilir. Bu da ölçümün tüm işletmelerin yürürlükteki mevzuata uygun hareket ettiğini varsayarak yapıldığını gösterir. Tam uyum varsayımı hesaplamaları basitleştirir, ancak ölçümü gerçeklikten uzak tutar. Tam uyum varsayımı, idari yüklerin kaldırılması aşamasında eşitsizliklere yol açabilir. SMM, işletmelerin farklı uyum düzeylerine sahip olduğunu dikkate almazsa, yüksek derecede uyumlu sektörlerdeki işletmeler bu genelleme nedeniyle dezavantajlı olabilir. Bu, daha az uyumlu bir sektörün genel idari yükünün gerçeğe kıyasla daha fazla şişirilmesi nedeniyle ortaya çıkabilir. Risk, gerçek idari yükleri, şişirilmiş kurgusal idari yüklerle eşleştirmek ve bu adaletsiz eşleşmeye dayanarak kararlar almaktır (Torriti, 2007; 97-98).

SMM’nin ölçüm yaparken tüm işletmeleri aynı kategoride değerlendirmesi önemli bir eksiklik olarak ifade edilmektedir. Ayrıca işletmeler görüşmeler sırasında her zaman iş birliğine yanaşmayabilirler. Ülkeden ülkeye işletmelerin yaklaşımı farklılık gösterebilmektedir.

Literatürde dolaylı olarak, bilgilendirme yükümlülüklerinin kötü bir şekilde tasarlanabileceği, dolayısıyla aşırı yüklerin oluşabileceği varsayılmaktadır. Bir idari faaliyetin maliyetinin hesaplanması söz konusu olduğunda ise sadece “normalde verimli firmalar” dikkate alınarak hareket edilmektedir. Bununla birlikte, bir firmada kalifiye olmayan bir işçi, diğerinde ise bir akademisyenin işi yapması iyi olabilir. İdari yüklerle ilgili problemler hakkında bilgi edinmek için “normalde verimli firmaları” basitleştirmek yerine benimsemek gerekir. İdari yükün düşürülmesi çalışanların işten çıkarılmasına bile yol açabilir, böylece ekonominin katma değerinin artmayacağı, hatta azalacağı düşünülmektedir (Weigel, 2008).

Görüldüğü üzere modelin uygulanmasından sonra ortaya çıkacak durumların denetlenmesinin yapılıp yapılmayacağı ve bunun nasıl gerçekleştirileceği önemli

bir sorundur. Şöyle ki modelin amacı sayısal verilerin ortaya çıkarılması ve bu veriler ışığında bir yol çizilmesi olsa da ölçülemeyen psikolojik yararların da göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Çünkü sadeleştirme yapılan alanların birçoğunda hem vatandaşlar hem işletmeler parasal maliyetlerden ziyade harcanan zaman ve karşılaşılan engellerden yakınmaktadırlar. Parasal maliyetler daha makro düzeyde düşünülmektedir.

3. TÜRKİYE'DE BÜROKRATİK YÜKLERİ ÖLÇÜLEN İDARI SADELEŞTİRMELER

Türkiye'de SMM ile ilgili çalışmalar 2008 yılında Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığı tarafından başlatılan pilot proje ile başlamıştır.⁴ Daha sonra 2013-2014 yıllarına ilişkin "Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu Teknik Komite Eylem Planları"nda⁵ "Standart Maliyet Modeli'nin uygulamaya geçirilmesi" eylemi ifade edilmiş ve bunun için mevzuat düzenlemesi yapılması karar altına alınmıştır.⁶ Çalışmada yararlanılan 2018 yılında hazırlanmış olan "Bürokratik Yüklerin Ölçülmesi Projesi Yayımlanmamış Sonuç Raporunda" SMM kullanılarak yapılan idari sadeleştirmeler ve bunlara ilişkin değerlendirmeler yer almaktadır.

Anılan yayınlanmamış Rapora bakıldığında, Türkiye'de SMM kullanılarak bürokratik yüklerin azaltılması çalışmasının 4 farklı kategoride gerçekleştirildiği görülmektedir. Bunlar; 'bilgi iletişim teknolojileri kullanarak yapılan idari sadeleştirmeler', 'kanunların ve diğer düzenleyici işlemlerin sadeleştirilmesi yoluyla yapılan idari sadeleştirmeler', 'mevzuat düzenlemesi yapılmadan idari süreçlerin basitleştirilmesi' ve 'kamu hizmetlerinin sunum kalitesinin artırılması yoluyla yapılan idari sadeleştirmeler' olarak ifade edilmiştir. Bu kategorilerden bilgi iletişim teknolojilerinin kullanılması ve kamu hizmetlerinin sunum kalitesinin iyileştirilmesi e-devlet aracılığı ile yapılmaktadır ve en yüksek tasarruf rakamları

⁴ Parlamento sistem döneminde 3056 sayılı Kanun ile (md. 16) "İdari usul ve işlemlerin kolaylaştırılması ve sadeleştirilmesi için gerekli araştırma ve çalışmalarda bulunmak" İdareyi Geliştirme Başkanlığının görevleri arasında sayılmıştır.

⁵ Bu Eylem Planlarının tam metni için bk. <http://www.tobb.org.tr/KobiArastirma/Documents/yoikk/YO%C4%B0KK%202013-2014%20Eylem%20Plan%C4%B1.pdf>.

⁶ Bu eylem ile amaçlanan sonuçlar ise, "sektörel lisans maliyetlerinin azaltılması ve sürecin basitleştirilmesi amacıyla Standart Maliyet Modeli'nin ilgili tüm kurumlar tarafından uygulanarak yaygınlaşmasını sağlamak üzere yönetmelik/genelge hazırlanması ve yayımlanması" biçiminde ifade edilmiştir.

bu kategorilerden elde edilmiştir. Raporda yer alan bürokratik yüklerin azaltılması kategorilerinin genel yaklaşımını anlamak için, bu kategorilerin aşağıda ana hatları ile tanıtılmasında yarar görülmüştür.

3.1. Bilgi İletişim Teknolojileri Kullanarak Yapılan İdari Sadeleştirmeler

Yönetimde bilişim teknolojilerinin kullanılması, yönetsel süreçlerin önündeki engelleri önemli oranda ortadan kaldırmış, etkinlik ve verimliliği arttırmıştır. Bilişim teknolojileri vasıtasıyla birçok idari işlemin ve kamu hizmetinin çevrimiçi ortamda görülmesi hem idare açısından hem de kamu hizmetinin kullanıcıları açısından zaman ve maliyet tasarrufuna yol açmaktadır. Bunun yanında bilişim teknolojilerinin kullanılması, kamu yönetiminde etik davranışlar için uygun bir zemin oluşturmaktadır.

Etik dışı davranışların temel sebebinin kamu görevlilerinin sübjektif tercih ve kararlarından oluştuğu düşünüldüğünde, e-devlet uygulamaları ile beraber bilgisayar ve diğer enformasyon teknolojilerinin kamu görevlileri ile vatandaşların arasına girmesi etik dışı davranışların önemli bir nedeni olan kayırmacılık ve sübjektif tutumların gerçekleştirilme olanağını engellemektedir (Tataroğlu ve Coşkun, 2005: 180).

Bunların yanında, e-devlet, hükümet imajının iyileştirilmesi, kamu sektörünün şeffaflığının artırılması, yolsuzluğun azaltılması, kamu kurumlarına olan güvenin artmasını ve daha açık ve katılımcı bir karar alma sürecinin oluşturulmasını etkileyebilmektedir. E-devlet ile beraber yüksek kaliteli kamu hizmetlerinin sunulması mümkün olmaktadır. Hizmet kalitesi; hizmetin kullanılabilirliği, kullanıcı memnuniyeti, hizmetin algılanan önemi ve adil olmasından geçmektedir (Baptista, 2005).

Bilgi iletişim teknolojileri kullanarak yapılan idari sadeleştirmeler kapsamında yer alan çalışmalar; “e-devlet uygulamalarına geçilmesi”, “Başvuruların dijital ortamda yapılması”, “bilgi girmenin ve belge alıp vermenin çevrimiçi hale getirilmesi”, “dijital raporlamaya geçilmesi”, “daha önce kullanılan bilgilerin yeniden istenmeksizin çevrimiçi olarak doğrulanmasının sağlanması” ve “ileri teknolojik imkânlar kullanılarak elektronik olarak sunulan uygulamaların diğer kurum ve kuruluşlardaki sistemlerle bütünleşmiş hale getirilmesi” (Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığı, 2018) biçiminde ifade edilmiştir.

3.2. Kanunların ve Diğer Düzenleyici İşlemlerin Sadeleştirilmesi Yoluyla Yapılan İdari Sadeleştirmeler

Bu basitleştirme kapsamında, “vatandaşların bilgi ve belge yükümlülükleri mevzuatta değişiklik yapılarak kaldırılmış ve süreçler kısaltılmış, vatandaşların ve özel sektörün katlandığı parasal maliyetleri ve harcadıkları zamanı azaltan mevzuat düzenlemeleri yapılmıştır” (*Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığı, 2018*). Böylece bürokratik süreçlerden kaynaklanan maliyet ve zaman tasarrufu amaçlanmıştır.

3.3. Mevzuat Düzenlemesi Yapılmaksızın İdari Süreçlerin Basitleştirilmesi

Mevzuat düzenlemesi yapılmadan idari süreçlerin basitleştirilmesi Raporunda, “kamu kurumları arasında bilgi paylaşımının artırılmasını, uygulamada istenen bilgi ve belgelerin kaldırılmasını, yetki devri veya imza devri ile süreçlerin kısaltılmasını, etkinlik ve verimlilik uygulamaları ile idari süreçlerin rasyonelleştirilmesini” gibi başlıkları içermektedir. Ayrıca “mevzuatta, vatandaşlara ve özel sektör kuruluşlarına yük getiren düzenlemelerde geçen kavramların ve süreçlerin ortak bir terminolojiye kavuşturulması, vatandaşlara ve özel sektör kuruluşlarına yük getiren farklı düzenlemelerde geçen tarihin standart hale getirilmesi, uygulanmayan ya da güncel ihtiyaçlara cevap vermeyen düzenlemelerin kaldırılması ve aynı hizmet alanını düzenleyen çok sayıda mevzuatın tek bir düzenlemede toplanması” ile önemli basitleştirmeler yapılabileceği tespiti yer almıştır (*Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığı, 2018*).

3.4. Kamu Hizmetlerinin Sunum Kalitelerinin Artırılması Yoluyla Yapılan İdari Sadeleştirmeler

Hizmet kalitesi hem potansiyel hem de mevcut vatandaşlar arasındaki uygulamanın yeniden kullanım niyetini etkilemektedir. Yapılan çalışmalarda hizmet memnuniyetsizliğinin sadece vatandaşın kendisini değil, aynı zamanda ortalama olarak üç diğer bireyi etkilediği kabul edilmiştir. Bu nedenle vatandaşların deneyimlerinin daha nitelikli, kullanıcı dostu ve kişiselleştirilmiş olmasını sağlamak önemlidir. Aynı çalışmada, e-hizmet kalitesi ile vatandaşların e-devlet hizmetlerini kullanımı arasında pozitif yönlü bir ilişkisi olduğu belirtilmiştir (Nawafleh, 2018). Kamu hizmetlerinin kalitesi bir ülkede yaşayan vatandaşların refahı ve mutluluğu üzerinde önemli bir etkiye sahip olmasının yanında toplumsal düzenin

sağlanmasında da etkili olduğu belirtilmektedir (Öztop ve Lamba, 2019: 234).

Hizmet kalitesini arttırmak bir anlamda kamu yönetimini geliştirmek demektir. Çünkü kamu yönetimi halka daha iyi hizmet sunmayı amaçlamaktadır. Aynı şekilde, kamu hizmetlerini geliştirerek, toplumun refah düzeyi de geliştirilebilmektedir. Dolayısıyla, e-devletin kamu hizmetlerini iyileştirmesi ve bunun yanında toplumun yönetimini ve refahını iyileştirmesi beklenmektedir (Twizeyimana ve Andersson, 2019).

Kamu hizmetlerinin sunum kalitelerinin artırılması yoluyla yapılan idari sadeleştirmeler kapsamında, “vatandaşlara ve özel sektör kuruluşlarına yönelik bilgilendirme faaliyetleri yapılması ve rehberlik fonksiyonun güçlendirilmesi, tek durak ofisleri, tek pencere sistemi ve tek temas noktası gibi uygulamalara geçilmesi teknolojik araçlar ve aletler kullanılarak hizmet sunumunun kolaylaştırılması ve dezavantajlı gruplara yönelik hizmet sunumunun kolaylaştırılması” gibi düzenleme ve hedefler yer almaktadır (*Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığı, 2018*).

3.5. Azaltılan İdari Yükler Vasıtasıyla Geçekleşen Kaynak Tasarrufu

Raporda Yukarıda belirtilen değerlendirme ve çalışmalar yanında, bakanlık teşkilatları itibariyle yapılan idari sadeleştirmeler sonucunda elde edilen parasal kaynak tasarrufuna ilişkin bir hesaplama da yer almıştır. Bu hesaplama göre elde edilen tasarruf miktarları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1. Azaltılan Toplam Bürokratik Yük Miktarları (2016-2017)

Bakanlık	Miktar (TL)
Adalet Bakanlığı	8.678.065
Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı	4.246.790
Avrupa Birliği Bakanlığı	85.192
Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	3.835.603
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	260.647.726
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	45.157.705
Dışişleri Bakanlığı	4.591.826
Ekonomi Bakanlığı	139.009.142
Enerji ve Tabii kaynaklar Bakanlığı	4.176.664
Gençlik ve Spor Bakanlığı	133.497.550
Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı	13.779.328

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı	185.670.536
İçişleri Bakanlığı	730.071.547
Kalkınma Bakanlığı	105.375
Kültür ve Turizm Bakanlığı	3.992.785
Maliye Bakanlığı	346.323.463
Milli Eğitim Bakanlığı	30.105.000
Orman ve Su İşleri Bakanlığı	4.871.846
Sağlık Bakanlığı	8.200.486
Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı	1.184.475
TOPLAM	1.928.231.104

Kaynak: Başbakanlık, İdareyi Geliştirme Başkanlığı, Bürokratik Yüklerin Ölçülmesi Projesi Yayınlanmamış Sonuç Raporu, 2018

Tablo 1’de görüldüğü üzere en yüksek tasarruf miktarları; İçişleri, Maliye, Ekonomi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik ile Gençlik ve Spor bakanlıklarında gerçekleştirilmiştir. Bunun temel sebebi bahsi geçen bakanlıkların, vatandaşların ve işletmelerin yoğun olarak müracaat ettiği bakanlıklar olmaları olarak açıklanabilir.

Raporda ayrıca idari sadeleştirme kategorileri esas alınarak mali kaynak açısından gerçekleşen tasarruf miktarına ilişkin bilgiler de yer almıştır. Bu konudaki bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2. Basitleştirme Kategorilerine Göre Azaltılan Yük Miktarları

Basitleştirme/Sadeleştirme Türü	Miktar (TL)
Bilgi İletişim Teknolojileri Kullanarak Yapılan İdari Sadeleştirmeler	1.868.331.846
Kanunların ve diğer düzenleyici işlemlerin sadeleştirilmesi yoluyla yapılan idari sadeleştirmeler	15.919.697
Mevzuat düzenlemesi yapılmadan idari süreçlerin basitleştirilmesi	37.061.141
Kamu hizmetlerinin sunum kalitelerinin artırılması yoluyla yapılan idari sadeleştirmeler	6.918.420

Kaynak: Başbakanlık, İdareyi Geliştirme Başkanlığı, Bürokratik Yüklerin Ölçülmesi Projesi Yayınlanmamış Sonuç Raporu, 2018

Tablo 2’de görüldüğü üzere bürokratik yüklerin azaltılmasında elde edilen tasarrufta en önemli payı bilgi iletişim teknolojileri kullanarak yapılan

idari sadeleştirmeler yani e-devlet uygulamaları almaktadır. Özellikle hizmet alma süreçlerinde vatandaşların kamu kurumlarına gitmeden sistem üzerinden hizmetlere erişmeleri, ödeme ve başvuru yapabilmeleri maliyetlerin düşmesine önemli katkı sağlamıştır. Ulaşım masrafları, zaman kaybı, fotokopi maliyetleri e-devlet uygulamaları sayesinde önemli derecede azalmıştır.

Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığı tarafından yürütülen ve yukarıda temel değerleri verilen kapsamlı standart maliyet modeli çalışmasından sonra, tespit edilebildiği kadarıyla benzeri bir çalışma tekrar edilmemiştir. Bu nedenle 2018 yılı sonrası için benzer veriler olmadığından herhangi bir karşılaştırma da yapılamamıştır. Ancak kurumsal düzeyde yapılan bazı çalışmalar söz konusu olup, bunlara dair veriler zaman zaman kamuoyu ile paylaşılmıştır.⁷

SONUÇ

Geleneksel kamu yönetiminin temel iş görme yönteminin Weberyen bürokratik model olduğu bilinmektedir. Bu modelin etkisiyle 20. yüzyılın sonlarına kadar kamuyu ve bürokratları güvence altına alan, dolayısıyla hizmetten yararlananların, kamu hizmetine ulaşmak için katlandığı yükü fazla dikkate almayan bir perspektif egemen olmuştur. Kamu hizmetleri ve bu hizmeti sunan kamu kurumları, toplumsal ihtiyaçları karşılamak için oluşturulmuşken, kamu kurumları bir çeşit bağlamdan koparak, kendi başlarına bir değer oldukları biçiminde hareket etmişlerdir.

20. yüzyılın son çeyreğinde, geleneksel kamu yönetiminin yaşadığı sorunlar yeni arayışları beraberinde getirmiş ve başta gelişmiş ülkeler olmak üzere kamu yönetiminde yeniden yapılanma süreci başlatılmıştır. Bu dönemde ortaya çıkan ve gelişen “yeni kamu yönetimi” yaklaşımı da bu süreci teorik açıdan destekleyen bir işlev görmüştür. Kamu yönetiminin yaşadığı bu yeniden yapılanma sürecinde,

⁷ Bu kapsamda bakanlıklar bazında yapılan ve maliyetleri hesaplanan bazı örnekler şunlardır. Adalet Bakanlığı tarafından 2019 yılında başlatılan elektronik tebligat uygulaması ile beraber 32.122.030 tebligat, elektronik ortamda gönderilmiş bunun sonucunda 1.124 ton kâğıt ve 406.000.000 lira tasarruf edildiği belirtilmiştir (adalet.gov.tr). Çevre ve Şehircilik bakanlığı tarafından sunulan hizmetlerde “İstenecek 1.810 belgenin 906’sından vazgeçilmiş, toplam hizmet süreleri 8.875 günden 5.378 güne indirilmiştir. Mevcut 350 hizmetin 215’i e-devletten” sunulmaya başlanmıştır (csb.gov.tr). Yükseköğretim Kurulu (YÖK) verilene göre 2020 yılında “627.532 üniversite öğrencisinin kayıtlarını e-kayıt ile yaptırılmaları sonucunda 400 milyon tasarruf sağlandığı belirtilmektedir. Maddi tasarrufunun yanından şehirlerarası ulaşımın yoğunluğunu azaltması, zaman tasarrufu sağlaması da önemli faydaları arasından gösterilebilir (yok.gov.tr).

bürokrasinin azaltılarak kamu hizmetlerinde etkinliğin sağlanması, yönetimde açıklık, bilişim teknolojilerinin kamu hizmetlerinde kullanılması, hizmetlerden yararlananların ilgili kamu otoritesinin karar alma sürecine katılımının sağlanması, kamu çalışanları için bazı etik kodların oluşturulup bunların uygulaması gibi hususlar ön plana çıkmıştır (Coşkun, 2005: 14). Bu doğrultuda bir taraftan etkin ve verimli çalışan, diğer taraftan da vatandaş taleplerine karşı duyarlı ve kaliteli hizmet üreten bir yönetim yaklaşımı tercih edilir hale gelmiştir.

SMM, 2000’li yılların başında, bir taraftan kamu yönetimini daha etkin ve verimli hale getirme, diğer taraftan vatandaşlar ve şirketler açısından kamu hizmetine ulaşma maliyetini/idari yükü azaltma amacı güden bir yaklaşım olarak ortaya çıkmış ve aynı zamanda bürokrasiyi azaltmanın aracı olarak kullanılmıştır. SMM’nin güçlü bir politik destekle, sistematik ve doğru bir biçimde uygulanması halinde kendisinden beklenen faydaları gerçekleştirdiği başta Hollanda olmak üzere birçok ülke uygulamasında görülmektedir.

SMM’nin kullanılması ile beraber işletmeler ve vatandaşlar üzerinde idari yüklerle sebep olan bilgi yükümlülükleri ve kırtasiyeciliğin önüne geçilebilecektir. Modelden elde edilen çıktıların e-devlete uyarlanması ile düzenlemeler basitleşecek, hizmet sunma biçimleri kolaylaşacak ve düzenlemelerden kaynaklanan idari yükler azaltılacaktır. Böylece idari yüklerin çevrimiçi olarak zaman ve para kaybına uğramadan çözülebilmesi sağlanmış olacaktır.

SMM, düzenleyici işlemlerin sadeleştirilmesine sunduğu katkı aracılığı ile yoğun ve teferruatlı mevzuattan dolayı işletmelerin yapmaktan kaçındıkları yatırımların önünü açabilmektedir. Böylece girişimciliğe katkı sunarak bireysel refah üzerinde etki yaratmaktadır. Ancak SMM’ye yönelik olarak umulan sonuçların her zaman gerçekleşmeyebileceği yönünde bazı eleştiriler de literatürde dile getirilmiştir.

Türkiye’de 2010’lu yılların ikinci yarısında Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığının öncülüğünde SMM kapsamında bazı çalışmalar yürütülmüş ve belli bir başarı elde edilmiştir. Türkiye’de SMM kullanılarak bürokratik yükleri ölçülen uygulamalar incelendiğinde, kurumlara bizzat başvuru şartının olması, başvurularda kimlik fotokopisi ve fotoğraf istenmesi, yerleşim yeri belgesinin talep edilmesi, nüfus kayıt örneği istenmesi en çok karşılaşılan idari yükler olarak

tespit edilmiştir. Birçok kamu kurumunda bu şartların kaldırılması vatandaşların hem memnuniyetlerini artırmış hem de maddi tasarruf sağlamıştır. Bu kapsamda parasal değeri 1.928.231.104 TL olan bürokratik yüklerden tasarruf sağlandığı tespit edilmiştir. Bunun yanında, zaman kaybı ve kâğıt kullanımının da önüne geçilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçildikten sonra hazırlanan 11. Kalkınma Planında SMM'ye yer verilmesi ve "Standart Maliyet Modeline ilişkin mevzuat düzenlemesinin hayata geçirileceği"nin (s. 63) ifade edilmesi, Türkiye'de SMM'nin kullanılmasına ilişkin yaklaşımın günümüzde de devam ettiğini göstermektedir. SMM'nin uygulanmasına devam edilmesi Türkiye'deki vatandaşlarca da şikayet konusu edilen kırtasiyeciliğin daha da azaltılmasına ve şirketler ile vatandaşlar üzerindeki idari yüklerin azaltılarak, kaynak tasarrufunun sağlanmasına önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Arendsen, R., Peters, O., Ter Hedde, M., ve Van Dijk, J. (2014). Does e-government reduce the administrative burden of businesses? An assessment of business-to-government systems usage in the Netherlands. *Government information quarterly*, 31(1), 160-169.

Baptista, M. (2005). E-Government and State Reform: Policy Dilemmas for Europe. *The Electronic Journal of e- Government*, Volume 3, Issue 4, 167-174.

Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığı (2018), Bürokratik Yüklerin Ölçülmesi Projesi Yayınlanmamış Sonuç Raporu.

BDG, (2010). Standard Cost Model Manual (DRAFT) Romanian manual for measuring administrative costs for businesses. Berenschot Business Development Group, March.

Bex, P.M.H.H. (2008). Administrative Burden (AB) and the Standard Cost Model (SCM): Methodology and Application, Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığı MATRA Katılım Öncesi Projeler Programı Kapsamında "Standart Maliyet Modelinin Türk Kamu Sektörüne Tanıtılması Projesi" 24.06.2008. Ankara.

BRE, (2005). Measuring Administrative Costs: UK Standard Cost Model Manual, Version: 1.01, 29 September. <http://regulatoryreform.com/wp-content/uploads/2015/02/UK-Standard-Cost-Model-handbook.pdf>.

Cavallo, L., Coco, G. ve M. Martelli. (2009). Evaluating administrative burdens through SCM: some indications from the Italian experience, Working paper 23, Dipartimento di Scienze Economiche e Metodi Matematici, Università di Bari.

Charité, D., Kirkegaard P. B. Svensson G. ve Greve, J. (2004). The Standard Cost Model a framework for defining and quantifying administrative burdens for businesses, International working group on Administrative Burdens, August, www.compliancecosts.com.

Coletti, P. (2013). Evidence for Public Policy Design: How to Learn from Best Practice. Palgrave Macmillan.

Coşkun, B. (2005). Türkiye’de Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma Tarihsel Geçmiş ve Genel Bir Değerlendirme. Türk İdare Dergisi, 448, 13-47.

Donelan, E. (2008). Administrative Simplification through building a culture of, and capacity for, better regulation including regulatory impact assessment. Seminar On Administrative Simplification, SIGMA, Ankara, 8-9 May.

European Commission, (2014). Study on eGovernment and the Reduction of Administrative Burden. Luxembourg, Publications Office of the European Union.

Federal Statistical Office, (2006). Programme for Bureaucracy Reduction and Better Legislation Federal Statistical Office Introduction of the Standard Cost Model Methodology Manual of the Federal Government. Version 1, 22 November.

Hurk, J. V. D. (2008). Standard Cost Model for Citizens User’s guide for measuring administrative burdens for Citizens, SIRA Consulting B.V, <http://presidencia.gencat.cat>, Erişim: 11.12.2018.

Konak, B. (2010). İş Ortamı Düzenlemelerinin İyileştirilmesi Sürecinde Standart Maliyet Modeli: Örnek Uygulama ve Türkiye İçin Öneriler. T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı, Uzmanlık Tezi, Ankara.

Küçükyağcı, N. (2013). Kamu Yönetiminin Geliştirilmesi ve Bürokrasiyle Mücadelede İşbirliği. İdarecinin Sesi Dergisi, 23-26.

Malyshev, N. (2008). The evolution of regulatory policy in OECD countries. Organisation for Economic Co-Operation and Development (1-30).

Meiling, E. (2010). The Danish Approach to Simplification and Better Regulation for Business (Powerpoint Slides), Danish Commerce and Companies Agency <https://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/49089145.pdf>, Erişim Tarihi: 15.12.2019.

Ministry of Interior of The Czech Republic, (2007). Methodology for Determining The Amount and Source of Administrative Burden on Businesses, Prague. November. <http://www.mvcr.cz/mvcren/file/methodology-for-determining-the-amount-and-source-of-administrative-burden-on-businesses-pdf.aspx>, Erişim Tarihi: 15.11.2018.

Moynihan, D., Herd, P. ve Harvey, H. (2014). Administrative burden: Learning, psychological, and compliance costs in citizen-state interactions. Journal of Public Administration Research and Theory, 25(1), 43-69.

Nawafleh, S. (2018). Factors affecting the continued use of e-government websites by citizens: An exploratory study in the Jordanian public sector. Transforming Government: People, Process and Policy, Vol. 12 No. 3/4, 244-264.

Nijssen, A. F. M. ve Vellinga N. (2002). MISTRAL: A model to measure the administrative burden of businesses, Zoetermeer, EIM Business Policy and Research.

Nijssen, A. (2013). Better Business Regulation in a Risk Society. Alberto Alemanno, Frank den Butter, André

OECD (2002). Regulatory Policies in OECD Countries From Interventionism to Regulatory Governance. ISBN 92-64-19893-8.

OECD (2006). Cutting Red Tape: National Strategies for Administrative Simplification. ISBN 92-64-02978-8.

OECD (2007). Cutting Red Tape Administrative Simplification in the Netherlands. Cutting Red Tape – ISBN 978-92-64-03829-5.

OECD (2008a). Programs to Reduce the Administrative Burden of Tax Regulations in Selected Countries. Centre For Tax Policy and Administration, January.

OECD (2008b). Making Life easy for Citizens and Business in Portugal. Administrative Simplification and E-Government.

OECD (2009). Overcoming Barriers to Administrative Simplification Strategies: Guidance for Policy Makers. ISBN 978-92-64-05972-6.

OECD (2010a). Better Regulation in Europe: United Kingdom. ISBN 978-92-64-08448-3.

OECD (2010b). Better Regulation In Europe: Denmark. ISBN 978-92-64-08450-6.

OECD (2013). Better Regulation in Europe: Italy doi.org/10.1787/20790368.

OECD (2014). Measurement and Reduction of Administrative Burdens in 13 sectors in Greece. Final Report.

Öztop, S. ve Lamba, M. (2019). Kamu Yönetimi Programlarının Akreditasyonunda EAPAA ve NASPAA Kriterlerinin Karşılaştırılması. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 33(46), 213-240.

Poll, P. V. Bex, D. P. Heijden J. V. D. ve Eck F. V. (2015). Car Methodology Manual, Method For Identifying Regulatory Burden Within A Sector. SIRA Consulting.

Schippers, H. (2009). Coping with Administrative Burdens, Training on the Standard Cost Model, MENA Countries training at OECD Headquarters, 3 November, Paris.

SMM Uygulama Rehberi, <http://www.igb.gov.tr>.

Tataroğlu, M. ve Coşkun, B. (2005). Bilgi İletişim Teknolojileri ve E-Devletin Etik Açısından İncelenmesi. Siyaset ve Yönetimde Etik Sempozyumu, 165-183.

Torriti, J. (2007). Better Regulation. Weatherill, S. (eds.). The Standard Cost Model: When Better Regulation Fights Against Red-Tape (pp. 83-106). Oxford.

Torriti, J. (2012). Standard Cost Model: Three Different Paths and their Common Problems. Journal of Contemporary European Research. Volume 8, Issue 1, 90-108.

Twizeyimana, J. D. ve Andersson, A. (2019). The public value of E-Government—A literature review. Government Information Quarterly, 36(2), 167-178.

[www.gov.uk, https://www.gov.uk/government/groups/better-regulation-executive](https://www.gov.uk/government/groups/better-regulation-executive), Erişim: 27.04.2020.

Villarreal, J. P. G. (2010). Successful Practices and Policies to Promote Regulatory Reform and Entrepreneurship at The Sub-National Level. OECD Working Papers on Public Governance, No. 18, OECD Publishing.

Weigel, W. (2008). The Standard Cost Model- A Critical Appraisal. 25th Annual Conference of the European Association of Law and Economics. September 17.

[www.yok.gov.tr.https://basin.yok.gov.tr/InternetHaberleriBelgeleri/%C4%B0nternet%20Haber%20Belgeleri/2020/331_e_kayit_haberi.pdf](https://basin.yok.gov.tr/InternetHaberleriBelgeleri/%C4%B0nternet%20Haber%20Belgeleri/2020/331_e_kayit_haberi.pdf), Erişim: 30.01.2021

[www.csb.gov.tr. https://webdosya.csb.gov.tr/db/strateji/icerikler/2019_sgb_bfr-20200218085423.pdf](https://webdosya.csb.gov.tr/db/strateji/icerikler/2019_sgb_bfr-20200218085423.pdf), Erişim: 05.02.2021

[www.adalet.gov.tr. https://higm.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/elektronik-tebligat-ile-325-milyon-lira-tasarruf-edildi01062020041335](https://higm.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/elektronik-tebligat-ile-325-milyon-lira-tasarruf-edildi01062020041335), Erişim: 06.02.2020

Yamaç, N. (2008). İngiltere, Hollanda ve ABD’de Daha İyi Düzenleme Çalışmaları ve Bu Çalışmalardan Türkiye İçin Çıkarılabilecek Sonuçlar. Yasama Dergisi, Sayı: 9, 35-56.

Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu Teknik Komite Eylem Planları, <http://www.tobb.org.tr/KobiArastirma/Documents/yoikk/YO%C4%B0KK%2020132014%20Eylem%20Plan%C4%B1.pdf>, Erişim: 06.10.2022

